

AVUSTURYA’NIN EKİM SEÇİMLERİ TÜRKİYE HAKKINDAKİ TARTIŞMALARA ETKİSİ

BRİFİNG

İSTANBUL, 4 EKİM 2006

Avusturya’nın 1 Ekim 2006 Pazar günü gerçekleştirilen parlamento seçimleri kimsenin beklemediği bir şekilde sonuçlandı.¹

SPÖ – Avusturya Sosyal Demokrat Partisi		Yüzde 35,7	68 koltuk
ÖVP – Avusturya Halk Partisi		Yüzde 34,2	66 koltuk
FPÖ – Avusturya Özgürlük Partisi		Yüzde 11,2	21 koltuk
Yeşiller		Yüzde 10,5	20 koltuk
BZÖ – Avusturya’nın Geleceği Koalisyonu		Yüzde 4,2	8 koltuk

Avusturya Sosyal Demokratları (Austrian Social Democrats -SPÖ), yüzde 35.7 oy alıp kazandılar. 2000 senesinden beri SPÖ’nün başında olan Alfred Gusenbauer, muhtemelen bir sonraki Şansöyle olacak.

Avusturya Halk Partisi’nin (Austrian People’s Party - ÖVP) başında olan şimdiki Şansöyle Wolfgang Schüssel ise bu seçimlerde kaybeden taraf oldu: Seçimlerde yüzde 8.1 bir düşüş yaşayarak 34.2’de kaldılar.

¹ 4 Ekim sonuçları. 300.000 kadar oy halen sayılmakta ve kimi parti için 1 koltuk kazanımı veya kaybı söz konusu olabilir.

ÖVP, 2000 senesinden beri daha küçük çaptaki sağ-kanat parti (FPÖ/BZÖ) ile yaptığı koalisyonun başında. 1970'den 2000 senesine kadar SPÖ tüm Avusturya hükümetlerinin başındaydı.

Üçüncü parti ise, sağ-kanattaki Heinz-Christian Strache'nin Avusturya Özgürlük Partisi (*Austrian Freedom Party* -FPÖ). Jörg Haider ilkbahar 2005'de bu partiden ayrılarak *Future of Austria Coalition* (BZÖ)'yü kurmuştu. FPÖ oyların yüzde 11.2'sini kazandı, BZÖ ise 4.2'sini.

Yeşil Parti yüzde 10.3 oy aldığı için SPÖ ile de ÖVP ile de koalisyon hükümeti kurmak için yeterli oya sahip değil.

En olası sonuç, SPÖ ile ÖVP'nin koalisyon hükümeti kurması ve bu hükümetin başına Alfred Gusenbauer'in oturması. Böyle bir gelişme Avusturya'nın Türkiye'ye karşı tutumu için önemli sonuçlar doğuracaktır.

TÜRKİYE'YE OLASI ETKİLER

1. Sağ kanat partiler (FPÖ, BZÖ) oylarını arttırdılar ve Türkiye'nin üyeliğine daha agresif bir karşı tutum içine girdiler – öte yandan eskiden olduklarından daha dışlanmış bir durumdalar.

Türkiye'nin üyeliği konusuna kampanyasında en çok yer veren parti FPÖ oldu. Türkiye ile müzakerelere karşı gelen bu parti, bu talebini ana madde olarak web sitesinde açıkça dile getiriyor. (*what we stand for*: www.fpoe.at).

Bu pozisyon şaşkıncı değil. FPÖ Avrupa Birliği'ne karşı. Avusturya parlamentosunda Bulgaristan ve Romanya'nın Katılım Ortaklığı Belgelerinin onaylanmasına karşı çıkan tek parti FPÖ idi. FPÖ, yabancılara karşı ve Müslümanlardan hazzetmiyor.

Fakat FPÖ'nün duruşunun doğrudan siyasetleri etkilemesi muhtemel değil. Bütün diğer partiler Heinz-Christian Strache başkanlığındaki bir FPÖ ile koalisyon kurma opsiyonunu reddetti.

BZÖ'nün başkanı Jörg Haider sık sık duruşunu değiştirdi. 1980'lerin sonlarında Avusturya'nın AB'ye katılımını destekledi, 1990'ların başında karşı geldi. 1990'ların sonlarında AB genişlemesine karşı idi, 1999'un sonlarında destekledi. 2004'de Türkiye ile müzakerelere başlanmasını savundu, 2005'den beri bu konuda karşı argüman yaptı. Ayrıca son seçim sonuçları ışığında artık Haider'in etkisi ciddi anlamda azaldı.

2. Seçimlerin gerçek galibi Avusturyalı Sosyal Demokratlar. Muhalefette buldukları süre boyunca Avrupalı Sosyal Demokrat partiler arasında Türkiye'yi en çok eleştiren parti oldular.

SPÖ, 2004 yaz aylarının sonlarına kadar Türkiye'nin üyeliği konusunda AB'deki olumlu fikir birliğine katılıyordu. 2004 yazının sonlarında bir siyaset değişimi geçiren SPÖ, Türkiye ile katılım müzakerelerine karşı tutum aldı. Bu dönüşümün öncüsü SPÖ Parlamento Grubu Başkanı Josef Cap idi. Ardından parti lideri Alfred Gusenbauer de bu duruşu benimsedi.

SPÖ'nun Türkiye konusunda hali hazırdaki duruşu, 15 Aralık 2004'de Avusturya Parlamentosunda sunulan önergede net olarak ifade edildi. Bu önerge, Sansölye'den Avrupa Konseyi'nin Türkiye ile katılım müzakerelerine başlama kararını veto etmesini talep etti:

“Avusturya Hükümeti'nin Avrupa Konseyi 16 ve 17 Aralık 2004 toplantısında Türkiye ile katılım müzakerelerine başlamasına rıza göstermemesini talep eder, bunun yerine Avrupa Ekonomik Alanı (EEA) modelini örnek alarak AB ile Türkiye arasında stratejik ortaklık şeklinde yoğunlaştırılmış bir ilişkinin kurulmasını desteklemeyi ve bu hedefe yönelik olarak müzakerelerin hemen başlamasını (önerir).”²

Bu duruş farklı ortamlarda partinin lider ekibi tarafından dile getirildi. Josef Cap, Sosyal Demokratların Türkiye'ye yönelik geçmiş taahhütlerinin artık geçerli olmadığını savundu:

“(Avusturyalı) Sosyal demokratların daha evvel ne söyledikleri veya ne söylemediklerine aldırış etmiyorum. Bizim şu anda siyaset geliştirmemiz lazım... Türkiye'ye 1999 yılında adaylık statüsü vermek hata idi. Çok çok elit bir çevre içinde bunlar tartışıldı ve kararlaştırıldı. Hatta siyasette olan birçok kişi bile bu sürece dahil edilmedi... Biz, AB üyelik perspektifinin değerlendirilmesini istemiyoruz... İngilizler mümkün olduğu kadar çok katılımın olacağı gevşek bir gümrük birliği istiyorlar, her kim Türkiye'ye evet derse Ukrayna, Fas ve sıraya girecek bir gruba evet demek zorunda olacak.”³

Gusenbauer'un kendisi de Cap'in pozisyonunu destekledi:

“Türkiye'nin AB'ye katılımı AB'nin sonu olur, eğer tabi AB'nin sonu daha evvel gelmezse. Hatta benim entegrasyon kelimesi anlayışına göre, 25 üye ülke ile bile mümkün olmayabilir artık. Genişleme fazla hızlı oldu... Benim için çoğunluğun Müslüman olması sorun değil. Benim yaklaşımımın sebebi, öncelikle, Türkiye'nin iki farklı ülke barındırdığı gerçeği. İkinci olarak, insan

² Temsilci Dr. Cap ve başka Parlamento üyelerinin Art. 23e Abs. 2 B-VG'ye göre Avrupa Konseyi'nin 16 ve 17 Aralık'ta Türkiye ile üyelik müzakerelerine başlama kararı hakkında Beyanname İstemi, (Ulusal Konsey'in ana komitesinde sunuldu).

³ ORF Pressestunde, 26 Eylül 2004

hakları tartışılır. Türkiye’de olumlu gelişmeler olmasına rağmen ben genel olarak AB üyelik kriterlerinde bir sulandırma görüyorum.”⁴

Bu duruş, SPÖ’yü Avrupa’daki en Türkiye-septik sosyal demokrat partisi haline getirdi. Fakat şu anki duruşu doğru değerlendirmek için bazı gerçekleri göz önünde tutmak gerekiyor: Öncelikle, SPÖ bu konudaki duruşunu son üç senedir birkaç kere değiştirdi (Annex3 belgesine bakınız). İkinci olarak, bir takım önemli SPÖ lideri Türkiye’ye yönelik yapıcı bir siyaset izlenmesini destekliyorlar. Üçüncü olarak ise, bu zamana kadar farklı bir siyasetin izlenmesini sağlamak için ne parti içinde bir tartışma gerçekleşti ne de Türk kurumlar – Türkiye’deki Sosyal Demokratlar dahil olmak üzere – çaba sarfetti.

SPÖ, 2003 senesine kadar Türkiye konusunda farklı, açık bir siyaset izledi ve SPÖ’nun bazı önde gelen siyasetçileri bu duruşa bağlı kaldı. Aralık 1999’da SPÖ’lü Şansölye Viktor Klima Helsinki Konseyi’nde Türkiye’ye adaylık statüsü veren kararı imzaladı. 2002 senesinde kıdemli SPÖ politikacısı Caspar Einem Türkiye hakkındaki Kopenhag Konseyi kararını övdü:

“Türkiye’nin artık Avrupa yolunda olduğunu kabul etmeliyiz. Şimdiye kadar komşu ülkelerde birçok fırsat kaçırdık çünkü biz (Avusturyalılar) iş işe gelince korkak kuşkucular haline geldik, dost olmadık... Bu sefer daha iyi yapmalıyız. Türkiye ile yakın ve özel bir partnerlik geliştirelim. Bu, Türkiye AB’ye katılınca da faydalı olacaktır.”

2005 senesinde Avusturya’nın sosyal demokrat devlet başkanı Heinz Fischer, altı diğer AB Devlet Başkanı ile ortak olarak genişlemenin devamını savunan bir mektup yazdı:

“AB’nin ‘açık kapı’ politikası başarılı oldu. Yeni üyelerin katılımı Avrupa’ya canlılık kattı ve yeni fırsatlar getirdi. ..Genişleme konusunda ‘pacta sunt servanda’ prensibi geçerli olmalı. Kararlaştırılanlara elbette saygı duyulmalı.”

21 Temmuz 2006 kadar yakın bir tarihte Alfred Gusenbauer’un kendisi Avusturya anayasasına Türkiye ile ilgili bir referandum gerçekleştirilmesine yönelik bir ekleme yapılmasına karşı çıktı.

“Tek bir vak’a ile ilgili anayasal bir kanunun çıkarılması bence biraz garip olur.”⁵

Partinin içindeki güçlü bölgesel liderlerin durulu da oldukça ilgi çekici: mesela Michael Häupl, Viyana’nın SPÖ belediye başkanı ve Gabriele Burgstaller, Salzburg SPÖ federal valisi. Bu iki kişi ulusal partinin içindeki en etkili isimler arasında. Häupl 2005 yazında bir gazeteye konuştu:

Häupl: Kendimi kandırmıyorum. İnsanlar ne Türkiye’yi ne de Balkanları AB’nin içinde görmek istiyor. Bunu anlıyorum, fakat Türkiye müzakereleriyle ilgili görüşümü de

⁴ ESI’nin Alfred Gusenbauer ile görüşmesi, 23 Mayıs 2005

⁵ APA, 21 Temmuz 2006

saklamıyorum. Fakat bölgesel barış açısından benim için Balkanlar Türkiye'den daha önemli.

Kurier: Siz Türkiye için açık-uçlu müzakereleri destekliyorsunuz. Bu oy kaybetmenize neden olabilir.

Häupl: Bu benim durduğum yer ve başka türlü yapamam.⁶

Burgstaller, AB dışişleri bakanlarına Ocak 2006'da şöyle dedi: "Türkiye'nin AB'ye katılım perspektifini stratejik nedenlerden ötürü destekliyorum."⁷

SPÖ, kendi içinde parçalanmış durumda. Fakat Türkiye üyeliği yanlıları partinin öncü ekibini liderlerinin Türkiye'nin tam üyelik müzakerelerine karşı tutumunu değiştirmeyi başaramadı. Bu Türkiye yandaşı sesler Avusturya'nın AB'ye girişi konusunda da önderlik yapmış olan ileri gelen SPÖ politikacılarını da içeriyor: Hannes Androsch, Maliye eski Bakanı, Franz Vranitzky, Eski Şansölye ve Peter Jankowitsch, Dışişleri Eski bakanı.

SPÖ'nün içinde dünyanın farklı yerlerindeki insan hakları, işçi sendikası hakları ve kadın hakları meselelerine odaklanan bir kanat var. Avusturya içinde, SPÖ Türk camiasıyla en güçlü kurumsal, kişisel ve politik bağlara sahip parti.⁸ Fakat şimdiye kadar bu gerçek modern Türkiye algılarını etkileyemedi. Bunun önde gelen sebebi ise temas azlığı.

SPÖ'nün Kadın meselelerinden sorumlu sözcüsü Bettina Stadlbauer iyi bir örnek. Kendisi, dünyanın birçok yerinde kadın hakları ile ilgili konular ile çok ilgili oldu. AB Konseyi toplantısından iki gün önce, 15 Aralık 2004'te Avusturya parlamentosu tartışması sırasında şöyle bir uyarı yaptı:

"Müzakere edilen ülkede Doğu Anadolu'daki her iki kadından biri okuma yazma bilmiyor, kızların %50'si eğitimin dışında kalıyor, hapisanelerde kadınlara karşı cinsel şiddet uygulanıyor, zorunlu evlilikler ve namus cinayetleri işleniyor. Bekaret testiyle ilgili Türkiye sadece AB'yi yatıştırmak için değişiklikler yaptı. Şansölye ve dışişleri bakanı bu konuda dürüst davranmıyor, sahte müzakereler sürdürmeyi hedefliyorlar."⁹

2006 yazında Stadlbauer ESI'ye şöyle dedi:

"Şimdiye kadar hiçbir Türk Milletvekili ile direk bir ilişkim olmadı. Daha önce Türkiye'de bulunmadım. CHP'nin Avrupa Sosyal Demokratları'nın (SPE) ortak üyesi olmasına rağmen bu zamana kadar hiçbir Türk kadın SPE'nin kadın federasyonu toplantılarında bulunmadı. Nisan 2006'da *Socialist International (SI)* kadın federasyonu ile birlikte bir konferansımız vardı. Orada da hiçbir Türk temsilci yoktu."¹⁰

⁶ *Kurier*, 29 Temmuz 2005

⁷ *Salzburger Nachrichten*, 31 Ocak 2006

⁸ SPÖ, Viyana'nın hala görevde olan şehir konseyinde Türk kökenli Avusturyalı temsilciye sahip tek parti.

⁹ Parlamentskorrespondenz/02/15.12.2004/Nr. 949

¹⁰ ESI'nın Bettina Stadlbauer ile yaptığı röportaj, 4 August 2006

3- Avusturya Halk Partisi

Wolfgang Schüssel'in hükümette kalıp kalmayacağı ve büyük koalisyon kurulduğu takdirde parti liderliğine devam edip etmeyeceği konuları henüz kesinliğe kavuşmuş değil. Ne var ki, Schüssel Hükümeti'nin 2002 yılından bu yana uyguladığı Türkiye politikası kıdemli ÖVP parti üeleriyle geniş görüş birliğine dayanıyor ve bu durumun değişmesi de çok olası değil.

1987 yılından beri tüm Avusturya dış işleri bakanları ÖVP üeleri oldu. Türkiye'ye adaylık statüsünün verildiği Aralık 1999 Helsinki Zirvesi'nden bu yana üç ÖVP üyesi dış işleri bakanlığı yaptı: Wolfgang Schüssel, Benita Ferrero-Waldner ve Ursula Plassnik. ÖVP dış işleri bakanları, AB Konseyi'nin Türkiye ile ilgili kararlarını desteklediler (Helsinki 1999, Kopenhag 2002, Brüksel 2004, Lüksemburg 2005).

2004 yılından Eylül 2006'de seçim programının açıklanmasına kadar olan sürede ÖVP, Türkiye ile müzakerelere destek verdi ve bu müzakerelerin tam üyelik hedefiyle yapıldığını kabul etti. AB'nin yeni üeleri hazmetme kapasitesine vurgu yaptı ve Türkiye ile ilgili referandum yapmaya söz verdi. Fakat Fransa'dan farklı olarak, böyle bir referandumun yapılması Avusturya Anayasası'na madde olarak eklenmedi.

2004 yılı başından beri Yeşiller hariç tüm Avusturya partileri Schüssel'e - Türkiye'yi üyelik konusunda fazla desteklediğini öne sürerek - saldırdı.

Bu güne kadar ÖVP, parti tabanının Türkiye meselesiyle fazla ilgili olmasından özellikle kaçınmaya çalıştı:

"Türkiye ile ilgili kamuoyu'nu değiştirmek Avusturyalıları 1994'te AB katılımına oy vermeye ya da 2004 genişlemesine destek vermeye ikna etmekten daha zor bir iş. Bizim asıl meselemiz seçimleri kazanmak."¹¹

Diğer siyasi partiler ve halktan gelen muhalefet ışığında, ÖVP kendini Türkiye'nin katılım sürecini rayından çıkarmadan yavaşlatmaya çalışan bir parti olarak lanse etmeye çalıştı. Haziran 2006'da Avusturya-Türkiye dostluk grubu başkanı olan ÖVP milletvekili diğer ÖVP parlamenterlerinin düşünce şeklini tarif etti:

"Şu an insanlar arasında Türkiye'nin AB'ye katılımı konusunda negatif bir tutum var. Bu durum Avusturya'daki Türklerin yaşamı ile de ilgili. Geçmiş yıllarda gerçekleşen yoğun göçler özellikle büyük şehirlerde yabancıların yaşadığı gettoların oluşmasına sebep oldu. Bu durum Avusturyalıların Türk imajını belirliyor... İslam'a yönelik temkinli bir açılım var. Fakat bu karşılıklı bir süreç olmalı ve Türkiye'deki Hıristiyanlar için de geçerli olmalı."¹²

ÖVP Avusturya'nın genişleme partisi oldu. Avusturyalıları AB15'teki diğer ülkelere nazaran genişlemeden en çok kar sağlayanlar oldu. Avusturya İşadamları Topluluğu Hırvatistan, Bulgaristan ve Romanya'daki en büyük dış yatırımcı durumunda.

¹¹ Kilit ÖVP parti stratejist, ESI röportajı 4 Mayıs 2005

¹² Hans Missethon, Parlamentarisches Protokoll, Juni 2006

Avusturya'nın birçok ileri gelen işadamı komşu ülkeler ve Balkanlar'da aktif durumda. Henüz Türkiye'yi haritalarına almamış olmalarına rağmen, işadamları kuruluşlarının pek azı prensip nedeniyle Türkiye'nin tam üyelik müzakerelerine karşı çıkıyor.

Son olarak,- kamuoyunun olumsuz yaklaşımına rağmen - tüm geçmiş genişlemeleri desteklemiş ve Batı Balkanlar'ın önceliğini vurgulayan fakat Türkiye konusunda da tartışmaya açık, ikna edilebilecek bir kesim var. 2004 genişlemesi için hükümet özel temsilcisi görevini yapmış olan, eski Şansölye Yardımcısı, halen Balkan İstikrar Paketi başkanı Erhard Busek, ÖVP'nin içindeki bu kampın önde gelen temsilcisi. Busek birkaç ay önce şunu söyledi:

“Şartları yerine getiren, AB'ye katılmak isteyen ve Avrupa'da bulunan ülkeler tabii ki bunu yapabilirler.”

DAHAM STATT ISLAM

www.hcstrache.at

FPO DIE SOZIALE
HEIMATPARTEI

**Daham
statt
Islam**

Eine Studie des Innenministeriums sagt:

„45% der Muslime wollen sich nicht integrieren.“

ÖVP und SPÖ nehmen das einfach hin. – Die FPÖ tut das **nicht**. Wir wollen, dass die **Trennung von Staat und Kirche** aufrecht bleibt. Und wir sind **gegen die Diskriminierung von Frauen**.

WIR für EUCH

FPÖ ~~X~~ LISTE 3

am 1. Oktober HC Strache

“Kötü Müslüman”

ANNEX (EK) 3 – SPÖ'nün Türkiye konusunda dolambaçlı duruşu hakkında ÖVP'nin nitelendirmesi

Sosyal Demokratların Türkiye'nin AB üyeliği konusundaki zikzakları

Hayır 15.09.2004 SPÖ Parlamento Grubu lideri Josef Cap „AB, Türkiye'nin katılımına hazır değil“	Evet 20.09.2004 Michael Häupl, Viyana'nın SPÖ belediye başkanı „Her ihtimalde katılım müzakerelerinin açılması taraftarıyım“
Hayır 26.09.2004 Josef Cap Üyelik perspektifi yolunda ilerlenmemeli“	Evet 26.09.2004 Alfred Gusenbauer, SPÖ lideri „Türkiye, katılım müzakerelerine evet demeli.“
Hayır 27.09.2004 Maria Berger, Milletvekili Katılım müzakerelerinin başlatılmasına karşı karar çıkması „Türkiye'nin çıkarına“dır.	Evet 28.09.2004 Alfred Gusenbauer „AB, katılım müzakerelerine evet demeli.“
Hayır 28.09.2004 Norbert Darabos, SPÖ Genel Sekreteri „Katılım müzakerelerine karşıyız.“	Evet 06.10.2004 Michael Häupl „Parti çizgisi yok.“ „Ben müzakerelerin başlatılması taraftarıyım.“
Hayır 05.06.2005 Alfred Gusenbauer „Yeni bir AB anayasası olmadan genişleme olamaz, Türkiye ile katılım müzakereleri yürütülemez“	Evet 20.06.2005 Alfred Gusenbauer „Türkiye ile müzakereler planlandığı üzere 3 Ekim'de başlamalı...“.
Hayır 23.06.2005 Alfred Gusenbauer „AB, Türkiye ile stratejik ortaklık kavramını geliştirmeli“	Evet 23.06.2005 Franz Vranitzky, eski Şansöyle „Gelecek genişlemelere karşı çıkmanın sorunları çözeceğini düşünmek bir yanılgıdır.“
Hayır 05.07.2005 Josef Cap „Türkiye ile katılım müzakerelerinin başlatılması sorumsuzluk olacaktır“	Evet 08.07.2005 Michael Häupl „Türkiye ile müzakerelerin açık-uçlu olması kararlaştırıldı. Olsun bari.“
Hayır 27.07.2005 Caspas Einem, eski İçişleri Bakanı ve SPÖ'nun Avrupa için sözcüsü „Bulgarlara ve Romanyalılara katılım sözü verdik ve bu sözü tutmamız lazım. Ama o kadar!“	